

Væth-bønderne tabte millioner på engprojekt

»Hedeselskabets sidste fiasko« – sådan lød den barske overskrift i Sydvestjyllands Venstreblad i juni 1927. Avisen talte dunder til selskabets ingeniører i Væth Enge-projektet, som var kørt helt af sporet.

Venstrebladets barske konklusion var ikke til at tage fejl af:

»Et arbejde, der er begyndt på et ufor-svarligt grundlag, fremmet under slet ledelse, og afsluttet med det, der skulle have været begyndelsen.«

I flere år var »Væth Enge« et stednavn, der gav Hedeselskabet røde ører, og selskabets ingeniører var absolut ikke velkomne på egnen nordøst for Langå. Gentagne fejlprojekteringer havde kostet de lokale landmænd millioner af kroner. Enkelte gik konkurs og måtte forlade gården.

Væth Enge ligger ned til Gudenåen mellem Langå og Randers, og Hedeselskabet havde i 1920'erne solgt Væth-landmændene et ambitiøst digeprojekt, der skulle skærme deres våde enge mod de hyppige oversvømmelser fra den vandrige Gudenå. Men et fejlprojekteret dige, som alligevel ikke kunne holde åvandet ude, kom til at koste dyrt.

Lodsejerne blev præsenteret for en regning på ca. 350.000 kr. (11 mio. kr. i 2009-værdi) – mod Hedeselskabets oprindelige overslag på 64.000 kr. (1,8 mio. kr. i 2009-værdi). Den regning ville flertallet ikke betale, og modstanderne samlede sig i »Oppositionen«, som indbragte sagen for både landsret og højesteret.

Men forgæves.

Gårdejer Jacob Ravn Christensen (1891-1970) blev formand for »Oppositionen«, der slæbte digelagets bestyrelse for retten på grund af det mislykkede afvandingsprojekt. Foto: privateje.

Væth Enge

Langstrakt vådområde langs Gudenåen, to kilometer nordøst for Langå. Inddiget og tørlagt af Hedeselskabet i 1920'erne, men med meget store udgifter.

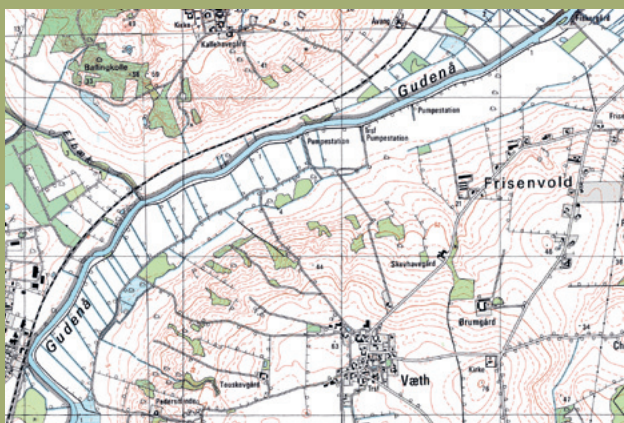
Etableret som 100 hektar engsø i 2007. Reducerer landbrugets forurening af Randers Fjord med 44 tons kvælstof årligt.

Projektet blev søsat af Århus amt med finansiering fra Vandmiljøplan II og Aage V. Jensen Naturfond, der har erhvervet jorden. Skov- og Naturstyrelsen har fungeret som entreprenør.

Kun adgang til fods eller på cykel ad områdets markveje. Rigt fugleliv. Kortene er fra 1878 og 2001, mens COWI-ortografiet er fra 2008.

Randers kommune.

Koordinater: 6252568, 557646.

Manglende jordbundsundersøgelser i Væth Enge gav ubehagelige overraskelser og ekstra regninger. Nogle steder var der nærmest flydejord, så græsmarkerne skred ud over større arealer, når der blev gravet. Foto: Hedeselskabet, 1925.

Det begyndte ellers så godt

I 1916 havde 24 Væth-bønder (af i alt 49) kontaktet Hedeselskabet for at få udarbejdet et projekt for inddigning af deres våde enge langs Gudenåen. Tilsammen ejede de 80 hektar på sydsiden, hvor engene strakte sig over ca. fire kilometer, men kun med 250-300 meter i dybden.

Ved normal vandstand i Gudenåen lå engene 20 til 50 centimeter over åens vandspejl, men om vinteren og ved tøbrud oversvømmedes de hyppigt. Alligevel var der glimrende høslæt og god græsning, men jordboniteten skulle senere vise sig at være særdeles problematisk.

Her begik Hedeselskabets ingeniører deres første fejl. Uden at have undersøgt forholdene beskrev man boniteten i følgende optimistiske vendinger:

»I det væsentlige dyndeng af fortrinlig kvalitet, der ved en udelukkelse af oversvømmelse i forbindelse med en passende afvanding og behandling [vil] kunne give store og værdifulde afgrøder«.

Hedeselskabets forslag blev behandlet af en landvæsenkommission i august 1918.

Projektet gik ud på at anlægge et dige mellem engene og Gudenåen. Fyldet til diget skulle opgraves umiddelbart indenfor diget, så fyldgraven kunne tjene som hovedkanal for afvandingen. Rundt om engene skulle der graves landkanaler, så tilstrømmende vand fra oplandet ville blive ledt uden om det inddigede areal.

Detailafvandingen af de nye marker skulle foregå gennem de eksisterende

skelgrøfter til fyldgraven, hvorfra vandet ved hjælp af et vindmotoranlæg ville blive pumpet ud i Gudenåen.

Prisoverslaget for hele herligheden lå på 64.000 kr. (1,8 mio. kr. i 2009-værdi). Da der ville være 119 hektar med gavn af projektet, kunne gennemsnitsudgiften pr. hektar beregnes til 537,80 kr. (15.162 kr. i 2009-værdi). Det var billigt – urealistisk billigt skulle det vise sig at være.

Imidlertid kunne der ikke opnås enighed om at sige ja, så et nyt møde i landvæsenkommissionen blev berammet til en måned senere i Væth Forsamlingshus.

Her blev forslaget med nogle mindre ændringer sat til afstemning. Et spinkelt flertal sagde ja. For projektet stemte 21 lodsejere med tilsammen 73 hektar. Imod projektet stemte 19 lodsejere med 30 hektar. Resten undlod at stemme eller var ikke mødt op.

Landvæsenkommissionen afsagde herefter sin kendelse: Hedeselskabets projekt skulle nyde fremme. Senest i oktober 1920 forventedes arbejdet at være fuldført.

Sådan kom det langtfra til at gå.

Bekostelige lappeløsninger

Tidsplanen holdt ganske vist, så projektet kunne erklæres for gennemført i efteråret 1920, men prisoverslaget blev overskredet med hele 110 pct. I stedet for de budgetterede 64.000 kr. lød regningen på 134.100 kr.

Det var der to forklaringer på.

Den mindre pæne gik ud på, at Hedeselskabet helt bevidst havde underbudgetteret projektet. Selskabet vidste udmærket godt, at arbejdet ikke kunne gennemføres til den billige pris, der angiveligt var baseret på 1914-prisniveauet, men det betragtede man bare som en formsag.

Fidusen lå i den statslige garantiordning, der gjorde, at der kunne påregnes et direkte statstilskud på 50 pct. af overskridelsen. Staten gav ikke tilskud til selve projektet, men kun underskudsgaranti. Eller sagt på en anden måde – jo billigere budgetoverslag i forhold til overskridelserne, desto større tilskud for lodsejerne.

Den anden forklaring var mere reel.

Jordbunden havde vist sig at være af en helt anden beskaffenhed, end den kvalitet Hedeselskabet betegnede som klæg og anvendelig til digefyld. Over strækninger på flere hundrede meter stødte entreprenøren på flydesand, så fyldgraven måtte flyttes længere ind i land eller erstattes af en rørledning. Alt sammen tiltag der kostede ekstra.

Og så dueede projektet alligevel ikke.

Det inddigede engareal kunne ikke holdes tørt af den opstillede vindmotor, så med tilladelse fra landvæsenkommissionens formand og efter forslag fra Hedeselskabet opstillede digelagets bestyrelse et reservepumpelanlæg med petroleumsmotor.

Senere udskiftede man vindmotoren med en mere effektiv model, men alt sammen uden at få løst problemet. Der blev ved med at være for vådt.

Efter forslag fra Hedeselskabet og atter med tilladelse fra formanden for landvæsenkommissionen kastede man sig ud i yderligere kostbare foranstaltninger.

Væth-bøndernes forbitrede anklager gik Hedeselskabet så meget på, at man i august-nummeret af selskabets tidsskrift i 1926 publicerede fem billeder af frodige havremarker, som angiveligt var optaget samme år i Væth Enge. Her er et af disse billeder med den medfølgende billedtekst: »Gennem artikler, der har været optaget i de fleste af landets blade, har det været meddelt offentligheden, at det i Væth Enge udførte inddigningsarbejde er mislykket – ja endog, at arealerne er ødelagte. Sandheden er, at der i disse inddigede arealer findes de mest frodige og vellykkede havreafrøder, man kan tænke sig«. Fotos: Hedeselskabet, 1926.

Man lod grave en ny hovedafvandringskanal længere inde på engene, hvorfra det opgravede fyld blev transporteret ud i den oprindelige fyldgrav umiddelbart bag diget. Hedeselskabet skønnede, at de fugtige forhold skyldtes, at Gudenåens vand sivede under diget og ind i fyldgraven, og det skulle nu stoppes ved at fjerne fyldgraven.

Reelt byggede Hedeselskabets skøn dog kun på formodninger fra de lokale lodsejere. Selskabet havde endnu ikke selv foretaget jordbundsundersøgelser i engene.

Men oversvømmelserne fortsatte.

Først nu besigtigede en af selskabets ingeniører diget ved højvande i Gudenåen. Han mente at kunne konstatere, at vandet sivede direkte gennem selve diget. Selskabet foreslog derfor i foråret 1924, at diget skulle tætnes ved hjælp af en kerne af ler.

Både Vandbygningsvæsenet og formanden for landvæsenkommissionen godkendte forslaget, og arbejdet gik i gang. Det var gennemført i efteråret 1925, samtidig med at pumpekraften blev yderligere forøget.

Lige lidt hjalp det.

Hedeselskabet giver op

Vandbygningsvæsenet foranledigede i marts 1926, at Hedeselskabet langt om længe foretog den første egentlige undersøgelse af bundforholdene i engene og langs diget. Den afslørede årsagen til de fortsatte problemer: vandførende grus- og sandlag i 6-7 meters dybde i undergrunden.

Både flytningen af fyldgraven og etableringen af lerkernen i diget havde været forfejlet.

Samtidig måtte Hedeselskabets ingeniører se i øjnene, at fyldjorden, der var anvendt til diget, ændrede egenskaber, så snart den blev udsat for luftens kemiske påvirkninger. Den klæg, som blev betragtet som tæt og vandstandsende, forandrede fuldstændigt struktur, når den blev gravet op. Jernforbindelserne i jorden iltedes med det resultat, at fyldet blev porøst og storkornet – og derfor komplet uegnet til at bygge diger af.

Hedeselskabet kastede derefter

Efter nogle års bitter strid forsonede lodsejerne sig dog med Hedeselskabet, som i 1934 var entreprenør på opførelsen af et helt nyt pumpehus (tv.) med tilhørende transformatortårn (th.). Længst til venstre står Hedeselskabets ingeniør Frode Ebert i samtale med »oppositionens« talsmand, gårdejer Jacob Ravn Christensen. Foto: Hedeselskabet, 1934.

håndklædet i ringen med følgende udtalelse: »det måtte anses for rigtigst at overlade det til pumpelagets ledelse på grundlag af flere års erfaring at afgøre, om der skulle være grund til at foretage sig noget vedrørende gennemsvivningen«.

Derefter henstillede man til landvæsenkommissionen, at den afsluttede sagen, og ved et regnskabsmøde 28. maj 1926 blev anlægsregnskabet fremlagt. Den oprindelige projektprijs på 134.100 kr. fra efteråret 1920 var vokset til ca. 350.000 kr. (11 mio. kr. i 2009-værdi).

Småbønder i bundløs gæld

Nu havde Væth-bønderne fået nok.

36 af de 49 lodsejere, der udgjorde digelaget, sluttede sig sammen i protest mod digelagets lovlige bestyrelse, landvæsenkommissionens formand og Hedeselskabet. »Oppositionen« kaldte de sig. De valgte et »repræsentantskab«, engagerede en advokat og kontaktede derefter en række dagblade, som skrev udførligt om det kuldsejlede projekt. Samtidig blev der taget kontakt til landbrugsministeriet

og politikere på rigsdagen.

Umiddelbart forlangte man hele projektet evalueret af en overlandvæsenkommission, og det krav blev imødekommet. Allerede 25. november 1926 var den nye kommission klar med sin kendelse.

Kommissionen uddelte en stribe næser til Hedeselskabet (for mangelfulde forundersøgelser og overoptimistiske prisoverlag) og til landvæsenkommissionen (for især formandens manglende styring af projektet), men mente alligevel ikke selv at være kompetent til at dømme i sagen om fordelingen af udgifterne. Man annullerede dog landvæsenkommissionens kendelse fra tidligere på året og henviste parterne til at lade ansvaret og udgiftsfordelingen prøve ved domstolene.

Sagens kerne var ganske klar. »Oppositionen« anså det for urimeligt – og for nogle af de protesterende som økonomisk umuligt – at betale de mange millioner for det ufuldstændige projekt. Hensigten var derfor at få dømt 5-mands bestyrelsen for digelaget for »retsstridigt forhold« i en sådan grad, at der kunne gøres et

De højereliggende marker gav udmærkede udbytter, da Hedeselskabet først havde afleveret projektet til lodsejerne i 1926, men prisen havde været skyhøj. Ud til åen var der dog til stadighed problemer med dyndjord og moseagtig bund. Foto: Hedeselskabet, 1926.

erstatningsansvar gældende.

Hedeselskabet tog usædvanligt skarpt til genmæle.

Allerede i efteråret 1926 bragte selskabets tidsskrift en billedserie fra Væth Enge med fem fotos af »de mest frodige og vellykkede havreafgrøder, man kan tænke sig«, og i en lang artikel i selskabets tidsskrift i foråret 1927 gendrev ingeniør J. Parbo alle anklagepunkter. Ingen del af skylden ville kunne tillægges Hedeselskabet, fordi »uforudsigelige forhold« havde gjort det nødvendigt med de kostbare ekstraarbejder. Ingeniør Parbo var ikke i tvivl om, at resultatet i sidste ende ville blive, at Væth-bønderne selv måtte betale.

Og Parbo fik ret.

Sagen blev prøvet ved både landsret og højesteret, men i begge tilfælde tabte bønderne. Højesteret udpegede tre skønsmænd, en professor, en landmand og en landinspektør til at vurdere sagen. De kom til det resultat, at det dyre projekt næppe kunne forrente den skyhøje pris. Samme konklusion kom Højesteret til, men frikendte alligevel bestyrelsen for digelaget.

Sindssyg over sagen

Et forsøg på at engagere staten i sagen gennem den lokale rigsdagsmand udløste velvilje og sympati fra land-

brugsministerens side, men økonomisk hjælp blev der ikke noget af ud over 88.000 kr., der udløstes af under-skudsgarantien. Hedeselskabet dækkede beskedne 3.000 kr., men i sidste ende var der kun bønderne til at betale broderparten af den dyre regning.

Ikke alle var i stand til det, så op gennem 1930'erne måtte »Oppositionen« gentagne gange true sine egne medlemmer med inkasso. Enkelte skyldnere måtte opgives, fordi de var gået fallit. I andre tilfælde var lods-ejere parat til at forære deres enge væk for at slippe ud af gælds-fælden. En gårdejer blev nærmest sindssyg over sagen og måtte sælge gården.

I 1934 blev Gudenåen uddybet og ud for Væth Enge lagde man det opgravede fyldmateriale op som forstærkning af diget. Samme år var forholdet til Hedeselskabet bedret så meget, at selskabet byggede en helt ny pumpestation i røde mursten for lodsejerne.

Dræningen af de østre enge kom ikke til at virke med de åbne grøfter, så bønderne rørlagde dem i 1936, og derefter fungerede det fint, bortset fra 1945, hvor der skete et mægtigt dige-brud. Det år måtte havren høstes med le, fordi der ikke kunne køres på de oversvømmede marker.

Fra først i 1950'erne blev havren til hestene erstattet af hvede. Op gennem de næste tredive år kørte anlæggene

rimeligt, men engjordene »satte« sig mere og mere. Efterhånden opstod der marker, man ikke kunne køre på. Jordbunden var blevet så moseagtig, at det hele gyngede, når man kørte ud på engene med en traktor.

Storslået Gudenå-projekt

I dag er det store engområde bragt tilbage til noget nær naturtilstanden før digebyggeriet. Det har været formålet for den private Aage V. Jensen Naturfond, der erhvervede arealerne i 2006. For Århus amt, der igangsatte og finansierede sin del af projektet, var formålet at nedbringe kvælstofudledningen til Randers Fjord.

I 2007 blev pumperne slukket og fjernet, samtidig med at dræn og kanaler blev sløffet, og der blev lavet »huller« i diget mod Gudenåen. Derefter opstod engsøen af sig selv.

Fhv. gårdejer Marius Ravn-Christensen, der er søn af »Oppositionens« talsmand fra 1927, mener, at der er tale om en »fuldstændig fornuftig ordning, fordi engene allerede var ved at være så våde, at det kneb med at dyrke dem«. Han siger videre: »Der var selvfølgelig nogen, der ikke

Gårdejer Marius Ravn-Christensen fulgte i sin fars fodspor som engageret i Væth-sagen. Han har samlet sagens arkivalier og viser gerne rundt i området. Han er meget tilfreds med den nye sø, som han kalder en »fornuftig« løsning. Foto: forfatteren, 7. september 2010.

Udsigt mod nord fra Væth-siden viser det skrånende terræn og den nye, langstrakte engsø langs Gudenåen. Diget mod åen er bevaret, men gennembrudt flere steder for at lede vand ind i søen. Digestumperne ligger som småøer mellem sø og å. De gamle pumpestationer er helt fjernet. På nordsiden af Gudenåen stiger terrænet op mod den lille landsby Grensten. Foto: forfatteren, 17. april 2010.

kunne få nok for deres jord, men var det ikke lykkedes [at sælge til Naturfonden], så havde de aldrig fået solgt den jord.»

Formålet med Naturfondens erhvervelse var at bringe arealet tilbage til den oprindelige tilstand med mere eller mindre permanente vandflader og våde enge, hvor alene vandstanden i Gudenåen bestemmer mængden af vand på engene. Selv om engene ligger 10 kilometer fra Randers Fjord, så opleves der stadig tidevandsforskelle i fjorden, hvilket bidrager til de varierende fugtighedsforhold i Væth Enge.

For de offentlige myndigheder har hovedformålet med projektet været at reducere kvælstofudledningen til Gudenåen og dermed videre til Randers Fjord og Kattegat. Beregninger viser, at belastningen med kvælstof i teorien er blevet reduceret med 44 tons årligt. Hvor meget kvælstof, der reelt fjernes, måles ikke, så den præcise mængde er ukendt, men der er ingen tvivl om, at miljøtilstanden i Randers Fjord har nydt godt af det nye vådområde, der

også suppleres af søen i Vorup Enge helt inde ved Randers by.

Samtidig er forholdene for fugle, dyr og planter også blevet forbedret.

Som de første kvitterede fuglene for de ændrede forhold. Der er genopstået et rigt fugleliv såvel i ynglesæsonen som i træksæsonen. De mange fugle er det mest synlige tegn på, at engene har undergået en markant ændring, men også padder og insekter storrives i det nye miljø. Over tid vil floraen utvivlsomt ændre sig i retning af det oprindelige.

Der foregår ingen gødskning længere, og sprøjtemidler anvendes heller ikke. Det tilstræbes at holde arealet ekstensivt afgræsset, så tilgroning ikke kan finde sted.

Væth Enge-området kan besøges ved at køre frem til vandværket i Væth. Her kan man parkere bilen og derfra gå eller cykle ad en markvej ned i engene.

Der er halvanden kilometer, og i det kuperede terræn er der undervejs en

flot udsigt over den nye sø. I kanten af området er der markeret en trampesti. Husk kikkert – og i våde perioder – gummistøvler.

KILDER

Amtsavisen Randers: »Da de Væth-lodsejere fik lov til at betale for afvanding...!« 14. juli 1972.

Anonym: Væth Enge. Hedeselskabets Tidsskrift, nr. 16, 1926.

Forfatterens besøg på lokaliteten, 17. april 2010 (foto) og 7. september 2010.

Interview med fhv. gårdejer Marius Ravn-Christensen, Væth. 7. september 2010. I forfatterens arkiv.

Parbo, J.: Nogle bemærkninger i anledning af overlandvæsenkommissionskendelse af 25. november 1926 angående Væth Enge. Hedeselskabets Tidsskrift, nr. 3, 1927.

Pedersen, Erik Helmer: Hedesagen under forvandling. Det danske Hedeselskabs historie 1914-1966. Gyldendal 1971.

Simonsen, Jørgen: Et mislykket arbejde. Brønderslev, maj 1927. Notat af landinspektør J. Simonsen. Kopi i forfatterens arkiv.

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet i Væth Enge, så brug dette link: www.dofbasen.dk

Herunder ses en oversigt over de 134 fuglearter, som er registreret fra **Væth Enge**, pr. 9. juni 2010. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Lille Lappedykker (15/159)	Duehøg (1/1)	Stormmåge (13/1164)	Gærdesanger (2/3)
Toppet Lappedykker (3/8)	Spurvehøg (8/9)	Sildemåge (2/4)	Tornsanger (13/95)
Gråstrubet Lappedykker (8/46)	Musvåge (40/111)	Sølvmåge (8/58)	Havesanger (7/10)
Sorthalset Lappedykker (1/1)	Fjeldvåge (1/1)	Svartbag (4/6)	Munk (8/25)
Skarv (21/239)	Fiskeørn (12/13)	Fjordterne (7/17)	Gransanger (14/27)
Sølvhejre (2/2)	Tårnfalk (30/45)	Huldue (6/9)	Løvsanger (9/14)
Fiskehejre (49/311)	Lærkefalk (1/1)	Ringdue (6/150)	Fuglekonge (1/1)
Knopsvane (46/1700)	Vandrefalk (1/1)	Gøg (13/25)	Sumpmejse (3/5)
Sangsvane (5/133)	Agerhøne (23/96)	Mursejler (8/800)	Blåmejse (2/6)
Sædgås (1/1)	Fasan (8/30)	Isfugl (6/6)	Musvit (3/6)
Grågås (28/350)	Vandrikse (2/2)	Stor Flagspætte (3/5)	Spætmejse (2/3)
Canadagås (8/103)	Grønbenet Rørhøne (1/1)	Sanglærke (19/203)	Skovskade (5/9)
Knortegås (1/1)	Blishøne (17/1105)	Digesvale (13/930)	Husskade (1/8)
Nilgås (11/21)	Klyde (1/2)	Landsvale (14/1854)	Allike (3/580)
Gravand (39/1269)	Lille Præstekrave (19/56)	Bysvale (10/1572)	Råge (5/500)
Pibeand (26/3142)	Stor Præstekrave (5/10)	Skovpiber (4/6)	Sortkrage (1/1)
Knarand (33/178)	Hjejle (3/200)	Engpiber (20/487)	Gråkrage (8/219)
Krikand (42/8831)	Vibe (40/3168)	Bjergpiber (2/3)	Ravn (6/8)
Gråand (40/7968)	Temmincksryle (17/249)	Gul Vipstjert (12/74)	Stær (16/756)
Spidsand (7/19)	Almindelig Ryle (3/19)	Bjergvipstjert (1/2)	Skovspurv (3/58)
Atlingand (15/25)	Kærløber (2/2)	Hvid Vipstjert (19/124)	Bogfinke (3/25)
Skeand (24/101)	Brushane (23/378)	Gærdesmutte (5/12)	Grønirisk (3/8)
Taffeland (3/7)	Enkeltbekkasin (4/11)	Jernspurv (2/3)	Stillits (17/218)
Troldand (16/245)	Dobbeltbekkasin (34/1006)	Rødhals (2/2)	Grønsiken (2/16)
Bjergand (1/14)	Stor Kobbersneppe (1/1)	Nattergal (5/9)	Tornirisk (10/37)
Hvinand (9/41)	Småspove (1/1)	Bynkefugl (4/6)	Bjergirisk (2/19)
Lille Skallesluger (2/2)	Sortklire (11/40)	Stenpikker (10/31)	Stor Gråsiken (1/30)
Toppet Skallesluger (2/2)	Rødben (22/63)	Solsort (4/21)	Lille Gråsiken (1/45)
Stor Skallesluger (4/13)	Hvidklire (32/503)	Sjagger (7/905)	Kernebider (1/1)
Sort Glente (2/3)	Svaleklire (13/126)	Sangdrossel (6/12)	Gulspurv (11/73)
Rød Glente (7/8)	Tinksmed (30/2027)	Vindrossel (3/27)	Rørspurv (16/100)
Havørn (1/1)	Mudderklire (22/140)	Græshoppesanger (1/1)	Bomlærke (8/15)
Rørhøg (22/30)	Dværgmåge (1/1)	Kærsanger (4/13)	
Blå Kærhøg (7/7)	Hættemåge (20/3808)	Rørsanger (1/1)	

Herunder ses en oversigt over de 11 andre dyr (end fugle), som er registreret fra **Væth Enge**, pr. 9. juni 2010. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Grønåret Kålsommerfugl (1/25)	Dagpåfugleøje (3/13)	Nældens Takvinge (4/107)	Hare (1/1)
Aurora (1/1)	Admiral (1/1)	Storplettet Perlemor-sommerfugl (1/1)	Rådyr (2/4)
Citronsommerfugl (1/1)	Tidselsommerfugl (1/1)	Muldvarp (1/1)	